

Jelena Kovačić

BAJKOVITA PREDSTAVA O SUROVOJ STVARNOSTI

Jelena Kovačić i Anica Tomić: *Preko sedam mora, preko sedam gora*

Kazališna družina Pinklec, Čakovec

Redateljica: Anica Tomić

Premijera: 23. ožujka 2017.

Preko sedam mora, preko sedam gora predstava je Kazališne družine Pinklec iz Čakovca koju potpisuje već dobro uigran dvojac – redateljica Anica Tomić i dramaturginja Jelena Kovačić.¹ Iako bismo na prvu pomislili da je riječ o priči koja počinje poznatom formulom *bili jednom davno...* – nije tako. To je predstava koja nas na čaroban način upoznaje sa strahotama migracijske krize. Krize kojoj smo i sami svjedoci. Predstava se temelji na dokumentarnim materijalima, a priča nam priču o djevojčici Amal koja s roditeljima kreće na dalek put preko sedam gora i sedam mora – u bolji život, život bez rata. Amal je djevojčica iz Sirije koja s roditeljima emigrira iz vlastite domovine. No, njezinu pustolovinu pratimo kroz dječje oči prepune igre i čarolije. Amal sa svojim roditeljima započinje putovanje odlaskom na brod. Ona na tom nepredvidivom, ali i sanjivom putu izgubi roditelje te putovanje nastavlja sama, susrećući mnoge ljude i stvorenja – ibise, antilopu, diva, djecu iz sela, stare bakice te čarobno drvo. Njezino djetinjstvo je na neki način prekinuto, no ona ne prestaje tražiti i zamišljati.

Karolina Horvat vrlo dobro utjelovljuje lik izgubljene, no vrlo maštovite i iskrene djevojčice Amal. Uvjerljivo interpretira djevojčicu glasom i stasom – njezinom scenskom pokretu ne nedostaje dječje poletnosti i zaigranosti, vješto interpretira dječji glas, pa čak i uspavanku pjeva visoko

kim (dječjim) tonaliteta. U njezinim očima vidljiv je to-pao, djetinji sjaj, ali i česta zabrinutost koja se javlja kao posljedica gubitka roditelja. U prekrasnoj sceni u kojoj razgovara s čarobnim drvom to se najbolje vidi – nakon što shvati da svoje roditelje možda neće pronaći, pada slomljena na proscenij u suzama, što je u publici izazvalo snažnu buru emocija. Tako nas Karolina Horvat kroz cijelu predstavu uveseljava, ali i rastužuje. Iskrenim emocijama izaziva snažnu empatiju publike prema djevojčici Amal. Ostatak glumačkog ansambla Kazališne družine Pinklec izmjenjuje se u različitim ulogama. Bruno Kontrec igra, uz pripovjedača na početku, pticu ibis koja vjerno prati Amal na njezinom putu. Glumčeva kontrastna igra tijela i glasa, koja nadopunjava tekst koje govori, svako nas malo podsjeti da je Amalin suputnik zapravo ptica. Djeca u publici ga izrazito simpatiziraju, što je bilo vidljivo iz dječjeg smijeha i komentara koji su stizali iz publike. Tena Antonija Torjanac, Mario Jakšić, Davor Dokleja i Igor Baksa utjelovljuju različite likove – pripovjedače, Amaline roditelje, antilopu, ibise, stare bakice koje žive u kolibi, diva, čarobno drvo, dječju bandu iz obližnjeg sela. Također, obogaćuju scenu plesnom igrom s paravanima te tako prikazu-

¹ Da ne bi bilo zabune, Jelena Kovačić, dramaturginja i autorica predstave i Jelena Kovačić autorica ovoga teksta nisu ista osoba. (op.ur.)

Foto: M. Kuhar

Amal je djevojčica iz Sirije koja s roditeljima emigrira iz vlastite domovine. No, njezinu pustolovinu pratimo kroz dječje oči prepune igre i čarolije.

ju oluju i putovanje različitim lokacijama. Svaki lik su odlično utjelovili, no istaknut ću tri bakice koje su igrali Mario Jakšić, Davor Dokleja i Igor Baksa. Njihova sinkroniziranost i homogenost pokreta je bila izvanredna. Piskutavim glasom i gestama stvarali su humor koji je stizao do publike tako da im je ona uistinu vjerovala.

Osim raznolikih likova i uzbudljive priče, predstavu gradi odlična režija i scenografija. Scenografija je minimalna (potpisuje ju Iva Matija Bitanga), tek nekoliko crnih paravana na kotačima tijekom cijele predstave vodi nas u različite svjetove i na različite lokacije. Redateljica Anica Tomić je pomoću paravana svaki svijet u koji Amal dolazi zanimljivo obojala i prikazala. Tako pokretni paravani imaju različite funkcije. Prije svega, likovima služe kao ploča za crtanje. Zašto? Zato što je crtež je glavni motiv ove predstave. Cijela je predstava inspirirana (stvarnim) crtežima sirijske djece preko kojih ona komuniciraju. I zato

Amal crta – i crvene kugle i ibise i more – tako izražava svoju stvarnost. Svaki njen crtež oživljava te tako vodi Amal u novi svijet, bliže cilju. I svaki put kad joj u situaciji u kojoj se nalazi zatreba pomoć za nastavak putovanja, ona nacrtat će što joj je potrebno i crtež oživi. Tako je prikazan i početak njezine pustolovine, nacrtana brodica i more na sceni oživljavaju, stvara se oluja koja uzrokuje brodolom. Scenski je to efektno prikazano: glumci su, vozeći paravane po sceni stvarali jake valove, paravane su snažno i brzo okretali i vrtjeli, uz njih plesali, hodali, trčali te nam stvorili pravi dojam nemirnog mora. Među *valovima* su prolazili likovi – Amal i njezini roditelji koji su scenskom igrom izražavali strah za vlastitu egzistenciju. Atmosferi su pridodijeli zvukovi prave oluje i vjetrova, dramatična glazba te nagla izmjena svjetla.

I kroz daljnji tijek predstave vidljiva je višenamjenska funkcija paravana – služili su kao prijevozna sredstva za putovanje na različite lokacije, kao planina, livada, more, ali i kao koliba koja otvara svoja vrata i prozore. U svakom novom prostoru pojavili su se i novi, različiti likovi. Priča raste, postaje prepuna novih situacija, novih pomagača, novih zapleta, a svaki je novi motiv uveden crtežom i oživljavanjem nacrtanog. Taj moćan motiv zamišljanja i oživljavanja daje priči element bajkovitosti, no u ovom slučaju govorimo o bajci suvremenoga doba. Neizostavna, a

Foto: M. Kuhar

Priča raste, postaje prepuna novih situacija, novih pomagača, novih zapleta, a svaki je novi motiv uveden crtežom i oživljavanjem nacrtanog. Taj moćan motiv zamišljanja i oživljavanja daje priči element bajkovitosti.

nimalo slučajna, činjenica je da djevojčica Amal u tim čarobnim svjetovima upoznaje različite likove. Različitost je nešto čega se ovo društvo plaši, ali u predstavi različitost djevojčici Amal pomaže i vodi je k cilju. Iako se Amal pri prvom susretu ne osjeća u potpunosti sigurno upoznajući toliko različitih ljudi i stvorenja, vrlo brzo s njima ulazi u komunikaciju i igru. Taj motiv je najizraženiji u sceni susreta sa seoskom djecom – djeca se Amal rugaju, nazivaju je siročetom, njezino ime smatraju glupim. No, njezin prijatelj Ibis, u ovom slučaju posrednik, uvjerava djecu kako ona nije ništa drukčija od njih jer, kako kaže Ibis, *Ima i usta i nos i oči i noge kao i vi, a voli se i igrati*. Nakon nekoliko trenutaka djeca započinju igru *lovice*, među njima se nađe i Amal te *drugačijost* u dječjim očima vrlo brzo postaje jednakost pa i ljubav.

Iva Matija Bitanga je osmislila i kostime. Amal i njezina

majka nose istočnjačku odjeću – hidžab (marama za kosu) koji nose djevojke uz bijele zvonolike suknje, a otac je u minimalističkoj crnoj odjeći. U početnom plesu predstave neki od glumaca su u dimijama. Veoma spretno su osmišljeni kostimi za sve ostale likove, a neka rješenja su vrlo zanimljivo utjelovili glumci vlastitim tijelom. Čarobno drvo koje govori ima bradu koja je napravljena od glumičine kose te tako lik dobiva ljudske dimenzije, a izgleda izrazito zanimljivo. Cijeli dojam pustolovine upotpunilo je svjetlo, ali i glazba. Orijentalna glazba nas je na samom početku odvela na Istok, a potpisuju je Nenad Kovačić i sirijski glazbenik Aurwa Al Youssef. Jedinствена istočnjačka melodija, uz izražene udaraljke, odvodi nas u sirijsku stvarnost, a jaki svjetlosni efekti dodaju emocionalni naboj cijeloj atmosferi na sceni.

Jedna od važnih karakteristika ove predstave je ozbiljnost teme. Svi smo mi svjedoci migracijske krize i posljedica koje ona nosi. Djeca također žive našu stvarnost, iako ih povremeno pokušavamo od nje zaštititi. Pogled na ozbiljnu stvarnost daje im ova predstava. Daje im mogućnost postavljanja pitanja te traženja odgovora. Iako je tema doista potresna, predstava je istovremeno obojena šarolikošću, dječjom igrom i simpatičnim humorom te je, vjerujem, predivno iskustvo za dječju publiku. Djeca su veoma strpljivo i pomno pratila događanje na sceni, dobro su reagirala na humoristične situacije, na puno pitanja su

Foto: M. Kuhar

odgovarala, davala savjete i naprosto imala potrebu nešto komentirati.

Kao posebnu zanimljivost bih istaknula činjenicu da je predstava obogaćena i nizom edukativnih momenata. Na primjer, kad djevojčica Amal putuje s Ibisom pokazuje lijevo i desno te to nekoliko puta zanimljivo istakne. A kad se na sceni pojavi div *gigantskih* razmjera, koji u isti čas postaje najzanimljivije stvorenje na sceni, on veoma srdačno počne komentirati riječ *hvala – Hvala? Hmm... Čudna riječ, što to znači?*, a Amal mu spretno objasni. Tim edukativnim momentima cilj je poučiti – bilo to pravilno pokazati strane svijeta ili izražavati zahvalnost – no, isto tako, cilj je i pokazati koliko možemo naučiti jedni od drugih, iako smo različiti.

Na kraju svega, ovo je predstava koja govori o prekrasnoj različitosti, o dječjoj zaigranosti u kojoj je sve moguće, u kojoj je *dovoljno* nacrtati skicu koja će u dječjoj stvarnosti postati div. Ali ovo je i predstava koja nam pokazuje realnost u kojoj se nalazimo, realnost u kojoj je stotine dječjih života prekinuto. Prekinule su ih *crvene kugle* koje su jednog dana počele padati s neba. I kao što su i autorice istaknule: *Među brojnim izbjeglicama nalazi se i velik broj maloljetne djece koja bježe od rata i progona. Velik broj njih putuju bez pratnje i nalaze se na najneizvjesnijem putu svoga života.* Što je i istina. Na samom kraju pred-

Jedna od važnih karakteristika ove predstave je ozbiljnost teme. Svi smo mi svjedoci migracijske krize i posljedica koje ona nosi. Djeca također žive našu stvarnost, iako ih povremeno pokušavamo od nje zaštititi. Pogled na ozbiljnu stvarnost daje im ova predstava.

stave, na platnu su bili prikazani crteži djece iz Sirije. To je jedino kroz što su ta malena, zaigrana stvorenja mogla progovoriti. Crteži prikazuju njihovu stvarnost. Jedni prikazuju strahote proživljenog rata, odlazak iz domovine, strahno i teško putovanje, a drugi njihova lijepa sjećanja – obitelj na okupu, kuću i dom, vrt u cvijeću. Ovakav završetak nam još jednom podcrtava dječju nevinost, zaigranost i iskrenost koju smo gledali kroz cijelu predstavu. Na te bezazlene dječje rukopise koji su se vrtjeli u pozadini scene nismo mogli ostati ravnodušnima. Ti crteži jednostavnih kompozicija, ali toliko stvarni, izazivali su snažne emocije, misli, pitanja, no na njih je nedostajalo pravih odgovora. Iz kazališta sam izašla suznih očiju, puna suosjećanja.